

WASHINGTON I MADRID NEGOCIEN ELS NOUS ACORDS BILATERALS

Pressiona i vencerà

La presència nord-americana a l'estat espanyol marcarà la pròxima 'rentrée' política. Després de la retirada dels F-16, l'era Reagan no està disposada a fer més concessions i el conveni de cooperació no es firmarà, possiblement, fins després de les eleccions presidencials dels EUA.

Josep M. Sanmartí (Madrid)

Des de fa tres mesos, pel cap baix, alts càrrecs del govern central, començant pel ministre d'Afers Estrangers, Francisco Fernández Ordóñez, i continuant per l'ambaixador als EUA, Julián Santamaría, asseguren a tort i a dret que el nou conveni sobre l'ús de les bases militars conjuntes està gairebé enllestit, en un 90% diuen, i que només queden alguns «esculls tècnics» perquè pugui ser firmat. Això no obstant, l'eufòria que es palesà el 14 de gener arran de l'acord de principi sobre la retirada dels 72 caçabombarders americans F-16 destacats a Torrejón de

Ardoz (Madrid) ha donat pas a l'estranyesa i a l'escepticisme. Tot indica que els nord-americans exigeixen contrapartides serioses, fonamentals, al trasllat dels F-16 i que si no les obtenen, traspassaran l'assumpte a la nova administració que sorgeixi de les eleccions de novembre.

Quan el 14 de gener passat Washington comunicà que acceptava de retirar les seves forces de combat destacades permanentment a Espanya, tothom es quedà bocabadat, i el govern espanyol, el primer. Tan sols uns dies abans l'administració Reagan insistia que els F-16 eren essencials per a la seguretat de l'Europa Central i Occidental, sobretot en uns moments en què s'hi reduïa

l'armament nuclear i es començava a parlar de menys armament convencional. Oficialment, no se sabia res encara de la *solució italiana* i no es descartava la repatriació als EUA dels caçabombarders.

L'èxit que s'apuntà en aquell moment el govern espanyol, i concretament el ministre Fernández Ordóñez, esdevingué un fracàs negociador per al govern americà i el seu equip de negociadors. Era la primera vegada des de la Segona Guerra Mundial que un aliat europeu forçava la retirada de tropes americanes. El secretari d'Estat, George Shultz, el nou secretari de Defensa, Frank Carlucci, i l'ambaixador a Madrid, Reginald Bartholomew, foren asprament criticats per la premsa nord-americana, que els acusà d'abandonisme. Aquell dia, el ministre Fernández Ordóñez negà en rodó que hi hagués hagut compensacions secretes, però tothom sabia —i EL TEMPS ho advertí oportunament (EL TEMPS núm. 189)— que tard o d'hora apareixerien les exigències americanes. I, efectivament, ja són damunt de la taula de negociacions, i diguin el que diguin els representants espanyols, han bloquejat la redacció final del conveni.

Estiu

NOVETATS **en** LLIBRES

<p>edicions 62 s/a</p> <p>DICCIONARI DE TÈCNiques PICTÒRIQUES Jordi Gumí i Ramon Lluís i Monlladó Massana, 2. 208 pàgines. Un diccionari que recull tots els termes de les activitats pictòriques (pintura, dibuix, disseny, fotografia, etc.). Obra patrocinada per l'Institut d'Estudis Catalans.</p>	<p> Editorial Laia</p> <p>LLIBERTAT PROVISIONAL Patricia Highsmith Col·lecció «El Mirall i El Temps», 234 pàgs. Una obra magistral de la literatura d'enjòlit i d'intriga.</p>
<p>Edicions BROMERA</p> <p>EL CAVALLER DE LA CARRETA Chrétien de Troyes Col·lecció «A la lluna de València», 5. Amor, aventures, torneigs, revenges i, és clar, els llegendaris Cavallers de la Taula Rodona. Chrétien, ara, en la nostra llengua.</p>	<p>EDITORIAL EMPÚRIES</p> <p>BOTXENSKI I COMPANYIA Josep Maria Fonalleras Col·lecció Narrativa/Empúries. La revelació literària de l'any: Un escriptor jove amb un sentit surrealista de l'humor, una llengua esplèndida i un gran talent narratiu.</p>
<p> GREGAL LLIBRES consorci d'editors valencians s.a.</p> <p>LLINDAR 2 ENSENYAMENT DE LA LLENGUA A NO VALENCIANOPARLANTS Ricard Calatayud, Rosa Sanz, Francesc Ruiz Il·lustracions de Francesc Santana</p>	<p> LA GALERA, S. A., EDITORIAL</p> <p>LES ALES ROGES Miquel Rayó i Ferrer Col·lecció Els Grumets de la Galera. Premi Josep-M. Folch i Torres, 1987. Presentació: Xavier Pastor, president de Greenpeace, Espanya. Il·lustracions d'Ismael Balanyà.</p>
<p> EDITORIAL TRES I QUATRE</p> <p>EL MAR Blai Bonet «La Unitat», 126. Una de les millors novel·les líriques que s'han escrit mai en català.</p>	<p> curial</p> <p>LA CAIGUDA/ASPRORS DE LA VIDA Felip Palma Biblioteca Popular Curial, 4. Una novel·la curta i un recull de narracions d'una autora (Palmira Ventós) incomprensiblement oblidada, atesa la seva mestria, del tot comparable a la de Víctor Català.</p>
<p> Edicions Proa</p> <p>POESIES Ramon Llull Biblioteca universitària, 8. Edició a cura de Josep Romeu i Figueres. 128 pàgs. 1.800 ptes.</p>	<p>SÍRIVS</p> <p>DOCTRINA CATALANISTA Fidel Constant Reedició facsimil del catecisme de la Unió Catalanista. Sírius. Apartat 2482. 08080 BARCELONA. Distribució (93) 256 20 00 - 347 25 11.</p>

Introduir o no introduir armes nuclears

Al començament no se li atorgà massa importància i les dues meses negociadores acordaren ràpidament els aspectes menors, d'acord amb la nova filosofia que ambdues parts havien admès d'entrada. No es tractava, com en els convenis anteriors, de fer que l'estat espanyol cedís unes bases (més aviat uns terrenys) i que els EUA donessin unes compensacions econòmiques, a

Portaavions nord-americà.

canvi de la seva presència militar i d'una àmplia llibertat de moviments, sinó de coordinar les necessitats i les possibilitats defensives, salvant les respectives sobirania i els interessos dels dos països i de l'Aliança Atlàntica, en el marc de la qual es treballava. Arribà el 14 de maig sense acord i entrà en vigor la clàusula, segons la qual els americans tenen un any per retirar totes les seves forces i desmantellar totes les seves instal·lacions. S'encenien els llums d'alarma, però la situació no era encara greu; es comptava que el conveni seria firmat a començament d'estiu. Ara, ja s'admet que, com a molt d'hora, es farà al mes de setembre..., si és que hi ha acord final. (EL TEMPS, número 205).

El punt que trava les negociacions es refereix a la possibilitat d'introduir armes nuclears en territori espanyol per part americana. És una de les grans compensacions al principi d'acord del 14 de gener. L'altra, el manteniment de les instal·lacions de la base de Torrejón de Ardoz i el seu ús en cas de necessitat pels avions americans, ja fou acceptada fa temps. Segons certes in-

formacions, la delegació espanyola va proposar un text que deia que la «instal·lació, l'emmagatzemament o la introducció d'armes nuclears o no convencionals, queden supeditats a l'acord del govern espanyol...». Aquest es declarava disposat també a concedir permisos de trànsit cas per cas «sense exigir que en les sol·licituds hi hagi informació sobre el tipus d'armes a bord dels vaixells». Era la renúncia, per tant, a la fórmula neozelandesa, al dret d'inspecció dels vaixells de guerra americans, que ja se sap que traginen bombes nuclears.

Ara bé, els americans no volen de cap de les maneres que aparegui el mot *introducció*, de manera que la reserva espanyola es referiria solament a la instal·lació o emmagatzemament d'armes nuclears. Pensen que la paraula *introducció* podria servir de base jurídica més endavant perquè algun govern espanyol negués el permís d'entrada a vaixells americans sospitosos de dur armament atòmic. Que no hi hagi armament nuclear permanent en territori espanyol no hi fa res des del punt de vista estratègic, donat el paper dels submarins i dels avions equipats amb míssils nuclears. Però aquests aparells necessiten bases més o menys regulars i segures que van des de Rota fins a Mallorca, encara que només sigui per carregar whisky i descarregar mariners desitjosos dels plaers de la carn. En qualsevol cas, el govern espanyol ja ha renunciat a fer constar explícitament en el conveni la «prohibició d'introduir armes nuclears», que representava la posició més dura.

El model espanyol

Cal tenir en compte l'existència d'altres factors. Per exemple, els EUA estan negociant en aquests moments la renovació de l'ús de les seves bases a Grècia, a les Filipines, i sobretot, en el primer cas, les pressions són molt fortes. Atenes i Manila no han amagat que s'han sentit encoratjats per l'èxit espanyol del 14 de gener. Una nova cessió americana a l'estat espanyol donaria encara més alè als negociadors grecs i filipins, que estan exigint tant com poden.

Més encara: el govern està parlant amb la Unió Europea Occidental (UEO) d'un problema semblant al que discuteix amb els americans. L'UEO donà llum verda a entaular negociacions de cara a l'ingrés d'Espanya, quan aquesta digué més o menys clarament que estava disposada a admetre el trànsit d'armes nuclears per ter-

ritori espanyol. Si Washington cedís per alguna raó, els governs membres de la UEO tindrien poca força moral i política per a exigir ells el que no voldrien els EUA. Si no poden entrar submarins nuclears en ports espanyols, ¿per què ho haurien de poder fer els britànics o els francesos? I viceversa, si poden entrar-hi els americans, ¿per què no ho han de poder fer els europeus?

Els ministres Fernández Ordóñez i Narcís Serra confien que a la tardor vinent hi hagi una entesa final, però dubten sobre si és millor o no deixar la solució al pròxim president dels EUA. Si sortís Michael Dukakis, seria més fàcil entendre-s'hi, però tampoc està clar que el nou equip de govern americà vulgui encetar la seva política exterior baixant-se els pantalons davant d'un

Fernández Ordóñez, un negociador de dubtosa eficàcia.

El govern espanyol està disposat a repetir la jugada que tan bé li va anar al gener: resistir les pressions dels governs aliats i esperar que els americans perdin la paciència per la manca de temps. Ja ho diu el president Felipe González: val més un bon acord que no un acord ràpid. Però aquesta vegada la situació és ben diferent. L'administració Reagan està disposada a firmar un conveni que reculli les seves posicions. S'apuntaria un èxit final després de les crítiques de gener i marcaria un camí per a les negociacions amb Grècia i Filipines. Ara bé, si no aconsegueix convèncer Madrid, llavors traspasarà l'assumpte al nou president, que disposarà de tres mesos per a arribar a un acord. Altrament, la presència militar americana quedaria sense cobertura jurídica, seria il·legal.

aliat de segona fila. Si sortís elegit George Bush, l'enfrontament podria ser seriós per aquesta última raó i perquè el president ja arribaria cremat per les dures negociacions anteriors. Podria ser que passés qualsevol cosa.

En el primer semestre de l'any 1989 Espanya assumirà la presidència de la CEE, i no li convé trobar-se embolcada encara en aquestes negociacions, sobretot si, tal com s'ha dit, vol fer un paper mitjancer entre la Comunitat Europea i els EUA, que mantenen relacions tibants per culpa del proteccionisme comercial i d'alguns assumptes de política exterior, com per exemple a Amèrica Central. La prudència aconsella, doncs, trobar una solució a l'afer abans de les eleccions americanes de novembre. Però algú ha de baixar del ruc. ¿Qui ho farà? □